

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
Факультет фізичної культури

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор

Володимир ДУБІНСЬКИЙ

підпис

26

число

септ

місяць

2024 р.

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА

практики студентів факультету фізичної культури, що навчаються
за навчальним планом бакалавра галузі знань 01 Освіта / Педагогіка
спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура)
денної та заочної форм здобуття вищої освіти

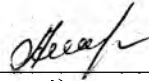
2024 р.

Автор : Сергій ПОТАПЧУК, старший викладач кафедри теорії і методики фізичного виховання.

Сергій МОРОЗЮК, директор Комунальної установи „Центр професійного розвитку педагогічних працівників Кам'янець-Подільської міської ради”

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми

_____

Аліна БОДНАР

підпис

Ухвалено на засіданні кафедри теорії і методики фізичного виховання
Протокол № 10 від 10.06.2024 р.

Завідувач кафедри Юрій ЮРЧИШИН

Ухвалено на засіданні ради з науково-методичної роботи та забезпечення якості вищої освіти факультету фізичної культури

Протокол № 6 від 26 червня 2024 р.

Голова РЗН-МРтаЗЯВО факультету фізичної культури

_____

Микола ПРОЗАР

підпис

ЗМІСТ

Загальні положення.....	3
Види та зміст практик.....	3
Загальна характеристика бази, цілей та завдань й керівництво навчальною психолого-педагогічною практикою.....	4
Загальна характеристика бази, цілей та завдань й керівництва навчальною ознайомлювальною педагогічною практикою	7
Загальна характеристика бази, цілей та завдань й керівництва виробничої практики з організації спортивно-масової роботи	10
Загальна характеристика бази, цілей та завдань й керівництва виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти.....	14
Загальна характеристика бази, цілей та завдань й керівництва виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти.....	15
Критерії оцінювання здобувачів вищої освіти за результатами практики ...	18
Бази практик.....	19
Формування професійно-практичних компетентностей майбутніх фахівців у процесі проходження практики.....	19
Програмні результати навчання у процесі проходження практик.....	26
Рекомендовані навчально-методичні джерела для здобувачів вищої освіти-практикантів	36

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 Практика студентів вищих навчальних закладів України є невід'ємною складовою освітньо-професійної програми підготовки фахівців. Вона спрямована на закріплення теоретичних знань, отриманих студентами за час навчання, набуття й удосконалення практичних навичок та умінь за відповідним напрямом чи спеціальністю.

1.2 Метою навчальних і виробничих практик, що передбачені навчальним планом підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура), є закріплення теоретико-методичних знань, вмінь і навичок здобувачів вищої освіти з наступних навчальних дисциплін: теорія і методика викладання гімнастики, теорія і методика викладання рухливих ігор і забав, теорія і методика викладання спортивних ігор, теорія і методика викладання легкої атлетики, психології, педагогіки та теорії і методики фізичного виховання, що були отримані в процесі навчання на факультеті фізичної культури, формування та розвиток професійного вміння приймати самостійні рішення в умовах основної (базової) та профільної середньої школи, оволодіння студентами сучасними методами, формами організації фізичного виховання різних вікових категорій, знаряддями праці їх майбутньої професійної діяльності.

1.3 Практика студентів факультету фізичної культури проводиться на основі Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, затвердженого наказом МО України від 08.04.1993 р. за № 93, листів Міністерства освіти і науки України від 05.12.2003 р. за №14/18.2-2097 «Про фахову (переддипломну) практику студентів вищих педагогічних закладів за місцем майбутнього працевлаштування» та від 07.02.2009 р. за №1/9-93 «Про практичну підготовку студентів», Закону України «Про вищу освіту», державного стандарту вищої освіти зазначеної спеціальності, освітньо-професійної програми, навчальних планів та Положення про організацію освітнього процесу в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка.

2. ВИДИ І ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Для здобувачів вищої освіти галузі знань 01 Освіта / Педагогіка спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура) освітнього ступеня «бакалавр» денної форми навчання організуються і проводяться наступні види практик:

- навчальна психолого-педагогічна практика (3 курс, 5 семестр, 1 тиждень, 1,5 кредити ЄКТС, що складає 45 годин);
- навчальна ознайомлювальна педагогічна практика (3 курс, 6 семестр, 1 тиждень, 1,5 кредити ЄКТС, що складає 45 годин);
- виробнича практика з організації спортивно-масової роботи (3 курс, 6 семестр, 2 тижні, 3 кредити ЄКТС, що складає 90 годин);
- виробнича педагогічна практика в закладах загальної середньої освіти (4 курс, 7 семестр, 6 тижнів, 9 кредитів ЄКТС, що складає 270 годин);
- виробнича педагогічна практика в закладах загальної середньої освіти (4 курс, 8 семестр, 10 тижнів, 15 кредитів ЄКТС, що складає 450 годин).

Для здобувачів вищої освіти галузі знань 01 Освіта / Педагогіка спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура) освітнього ступеня «бакалавр» заочної форми навчання організуються і проводяться наступні види практик:

- навчальна психолого-педагогічна практика (3 курс, 5 семестр, 1 тиждень, 1,5 кредити ЄКТС, що складає 45 годин);
- навчальна ознайомлювальна педагогічна практика (3 курс, 5 семестр, 1 тиждень, 1,5 кредити ЄКТС, що складає 45 годин);
- виробнича практика з організації спортивно-масової роботи (3 курс, 6 семестр, 2 тижні, 3 кредити ЄКТС, що складає 90 годин);
- виробнича педагогічна практика в закладах загальної середньої освіти (4 курс, 7 семестр, 6 тижнів, 9 кредитів ЄКТС, що складає 270 годин);
- виробнича педагогічна практика в закладах загальної середньої освіти (4 курс, 8 семестр, 10 тижнів, 15 кредитів ЄКТС, що складає 450 годин).

2.1 Загальна характеристика бази, цілей та завдань й керівництва навчальною психолого-педагогічною практикою

База практики – заклади загальної середньої освіти м. Кам'янець-Подільського, України.

Мета навчальної психолого-педагогічної практики:

з психології: закріплення студентами теоретичних знань і практичних вмінь, отриманих при вивченні психолого-педагогічних дисциплін, та розвиток їх умінь і навичок використовувати відповідні знання у процесі організації навчально-виховної роботи у майбутній професійній діяльності.

з педагогіки: адаптація студентів до умов їх майбутньої професійної діяльності; пізнання закономірностей професійної діяльності, закладання основ творчого оволодіння способами її організації; виховання у студентів потреби у професійному самовдосконаленні; формування професійних компетентностей.

Основні завдання практики:

з педагогіки:

- закріпити, поглибити і збагатити знання з педагогіки, навички їх застосування при розв'язанні конкретних педагогічних завдань;
- формувати і розвивати у майбутніх учителів загально-педагогічні вміння й навички та професійно значущі якості особистості;
- виховувати у студентів стійкий інтерес і любов до професії вчителя, потребу в педагогічній самоосвіті;
- створювати умови для професійного самовдосконалення студентів, розвитку їх творчих здібностей;
- знайомити із сучасним станом освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти; з передовим педагогічним досвідом;
- залучати студентів до самостійного розв'язання посильних освітніх завдань.

Керівництво практикою: кафедра педагогіки та управління навчальним закладом, кафедра психології освіти.

Згідно графіку навчального процесу навчальних планів практики мають таку тривалість і терміни проведення

Види практик	Семестр	Терміни проведення за графіком навчального процесу	Форма підсумкового контролю
Денна форма навчання			
Навчальна психолого-педагогічна практика	5	(1 тиждень)	Залік
Заочна форма навчання			
Навчальна психолого-педагогічна практика	5	(1 тиждень)	Залік

Критерії оцінювання навчальної психолого-педагогічної практики:

Змістовий модуль 1. Педагогіка 45-50 балів

Завдання практики з педагогіки виконано в повному обсязі. Студент вміє застосовувати і творчо використовувати педагогічні знання, пов'язані з особливостями педагогічної діяльності, проявляє творчість при виконанні

завдань. Звіт подано у встановлений термін, який містить всі структурні елементи. Щоденник оформлено охайно, відповідно до поданих у програмі та методичних рекомендаціях вимог. Зміст записів та аналіз проведеної роботи відповідають завданням практики. Студент активний під час захисту практики, демонструє знання щодо організації освітнього процесу.

41-44 бали

Завдання виконано правильно, але недостатньо повно (відсутні власні міркування з приводу організації освітнього процесу закладу загальної середньої освіти, або відсутні узагальнені результати окремих видів робіт). Виявлено вміння студента застосовувати педагогічні знання, пов'язані з особливостями педагогічної діяльності. Звіт подано у встановлений термін, який містить всі структурні елементи. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики. Записи та аналіз проведеної роботи відповідають завданням практики, однак є незначні відхилення від вимог до їх оформлення. Студент активний під час захисту практики, демонструє знання щодо організації освітнього процесу.

38-40 балів

Завдання практики з педагогіки виконано з незначними помилками, записи достатньою мірою розкривають зміст програмних завдань. Студент дав відповіді на поставлені питання, однак не проявив творчого підходу до виконання завдань. Звітна документація оформлена згідно вимог. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики, однак є порушення щодо оформлення звітної документації. Студент бере участь в обговоренні результатів практики під час захисту практики, демонструє знання щодо організації освітнього процесу.

34-37 балів

Завдання практики з педагогіки виконано, зібраний матеріал відповідає переліку, визначеному програмою; однак у оформленні звітної документації не витримані всі вимоги, записи спостереження поверхові та стислі, трапляються помилки щодо вживання професійної термінології. Студент бере участь в обговоренні результатів практики під час захисту практики, демонструє поверхові знання щодо організації освітнього процесу.

30-33 бали

Всі завдання практики з педагогіки виконано поверхово, допущені неточності, помилки. У звітній документації є всі матеріали, але у їхньому оформленні наявні порушення вимог, трапляються помилки щодо вживання професійної термінології. Студент відповідає на запитання під час захисту практики, однак демонструє поверхові знання щодо організації освітнього процесу.

18-29 балів (не зараховано)

Студент-практикант має пропуски у проходженні практики, про що свідчить відсутність записів у щоденнику. Наявні записи не відповідають визначеним у програмі завданням. Зібрані матеріали подані переважно у вигляді ксерокопій.

Здобувачеві вищої освіти, який не виконав програми практики з поважних причин (підтверджених документально), може бути надано право на проходження практики повторно за умов, визначених Університетом та погоджених із базою практики. Здобувача вищої освіти, який вдруге отримав негативну оцінку з практики, відраховують з Університету.

Здобувача вищої освіти, який не виконав програму практики без поважних причин або отримав оцінку «не зараховано» / «незадовільно» за результатами захисту звіту про практику, відраховують з Університету за невиконання навчального плану.

2.2 Загальна характеристика бази, цілей та завдань й керівництва навчальною ознайомлювальною педагогічною практикою

База практики – заклади загальної середньої освіти м. Кам'янець-Подільського, України.

Метою практики є здійснення якісної практичної підготовки здобувачів вищої освіти до самостійного і творчого виконання основних професійно-педагогічних функцій помічника вчителя фізичної культури у реальному процесі навчання у ЗЗСО.

Завдання практики:

- формування професійних здібностей майбутнього вчителя фізичної культури у відповідності з сучасними вимогами працівника педагогічної освіти;
- формування у студента інтересу до обраної професії;
- уміння поєднувати теоретичні знання з теорії і методики фізичного виховання та методик викладання відповідних дисциплін з практичною діяльністю навчання і виховання учнів загальноосвітньої школи необхідного рівня рухових вмінь та навичок і рівня розвитку фізичних якостей;
- забезпечення практичного пізнання студентами закономірностей професійної діяльності та оволодіння способами їх організації;
- виховання у студентів потреби систематично оновлювати свої знання з основ фізичної реабілітації і фізичної культури з творчим застосуванням їх у процесі самостійної рухової діяльності та оволодіння первинними навичками професійної діяльності;
- закріплення, поглиблення і збагачення знань із гуманітарних та соціально-економічних, природничо-наукових та професійних навчальних дисциплін і їх застосування при розв'язанні конкретних педагогічних завдань;

- формування і розвиток у майбутніх вчителів фізичної культури педагогічних умінь і навичок та професійно значущих якостей особистості;
- виховання у студентів стійкої потреби в педагогічній самоосвіті;
- вироблення творчого, дослідницького підходу до педагогічної діяльності;
- розвиток у студентів вміння здійснювати самоконтроль, самоаналіз та об'єктивну самооцінку своєї педагогічної діяльності;
- виховання інтересу студентів у формуванні потреби у фізичному самовдосконаленні учнів;
- ознайомлення з сучасним станом навчально-виховної роботи в школі та з передовим педагогічним досвідом.

Керівництво практикою: кафедра теорії і методики фізичного виховання.

Згідно графіку навчального процесу навчальних планів практики мають таку тривалість і терміни проведення

Види практик	Семестр	Терміни проведення за графіком навчального процесу	Форма підсумкового контролю
Денна форма навчання			
навчальна ознайомлювальна педагогічна практика	6	(1 тиждень)	Залік
Заочна форма навчання			
навчальна ознайомлювальна педагогічна практика	5	(1 тиждень)	Залік

Практична діяльність здобувачів вищої освіти оцінюється з урахуванням творчого підходу до навчально-методичної та організаційної роботи, якості підготовки звітної документації та шляхом здобуття неформальної / інформальної освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка.

Оцінки студентам виставляються безпосередньо під час практичного проведення роботи. Загальну оцінку студентам виставляє комісія за підсумками практики. Оцінка з практики відповідає загальноприйнятим у вищій школі критеріям.

Користуючись рекомендаціями Положення про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка всі види практик в університеті виставляється за 100-бальною шкалою.

ЗМ = 100 балів.

№ з/	Види діяльності	Бали
Обов'язкові		
1.	Якість написання розгорнутих планів-конспектів підготовчої та заключної частин уроку: - чітке формулювання мети уроку відповідно до модуля, теми та завдань уроку; - збереження логіки та дотримання послідовності основних етапів уроку; - змістовність відповідно до характеристики класу; - наявність наочних матеріалів, мультимедійних засобів навчання	10
2.	Відвідування бази практики, здійснення аналізу уроку, хронометражу занять з подальшим розрахунком загальної та моторної щільності уроку. В умовах змішаної та дистанційної форми навчання перегляд та аналіз уроків здійснюється з застосуванням технологій дистанційного заняття. «0» - студент не займався аналізом спостережень уроків; «5» - аналіз не змістовний; «10» - аналіз змістовий, але існують помилки в розрахунках моторної та загальної щільності; «15» - аналіз змістовний	15
5.	Підсумкова оцінка за ведення щоденника	10
6.	Підсумкова оцінка за захист звітів	10
Заохочувальні бали*		
1.	підготовка наукової публікації	5
2.	волонтерська діяльність	5
3.	Представлення відеоматеріалу зустрічі здобувачів освіти зі студентом переможцем чи призером Чемпіонатів Світу, Європи, України, діючим МСМК, МС, КМС	10

*Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (Порядок визнання результатів навчання здобувачів вищої освіти, отриманих шляхом здобуття неформальної/інформальної освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка), зокрема, якщо їх тематика відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі або змістовому модулю).

В неформальній освіті:

- закінчення професійних курсів, семінарів або тренінгів, тематика яких відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі або змістовому модулю);
- підготовка конкурсної наукової роботи;

- призове місце на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт;
- призове місце на Всеукраїнській студентській олімпіаді
- отримання сертифікату судді 1-ї, 2-ї або національної категорії у своєму виді спорту або суміжних видах.

В інформальній освіті:

- наявність наукової публікації;
- волонтерська діяльність;
- підготовка школярів-призерів інтелектуальних та творчих конкурсів з фізичної культури та спорту, дитячих змагань різного рівня;
- наявність особистих спортивних досягнень (переможці, призери Чемпіонатів Світу, Європи, України, діючий МСМК, МС, КМС, I розряд.

Підсумки складання заліку

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ECTS	Значення оцінки ECTS	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно	Високий (творчо-професійний)	зараховано
82-89	B	дуже добре	Достатній (алгоритмічно-дієвий)	
75-81	C	добре		
67-74	D	задовільно	Середній (репродуктивний)	
60-66	E	достатньо		
35-59	FX	Незадовільно	Низький (понятійний)	Не зараховано
1-34	F	Незадовільно		

2.3 Загальна характеристика бази, цілей та завдань й керівництва виробничої практики з організації спортивно-масової роботи

База виробничої практики з організації спортивно-масової роботи для студентів факультету фізичної культури проводиться на базі шкільних секцій ЗЗСО м. Кам'янець-Подільського, України, кафедра спорту і спортивних ігор Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Мета практики Метою проходження виробничої практики з організації спортивно-масової роботи є поглиблення і закріплення теоретичних знань практичних умінь та навичок вчителя фізичної культури з організації спортивно масової роботи в шкільних секцій ЗЗСО.

Завдання практики:

сформувати у здобувачів вищої освіти знання, сприяти вихованню професійно-педагогічних навичок і вмінь для здійснення наступних видів діяльності, знати і вміти застосовувати на практиці:

- норми раціонального рухового режиму;
- механізми розвитку фізичних якостей і формування рухових навичок;
- санітарно-гігієнічні вимоги і вимоги щодо безпеки проведення занять фізичними вправами;
- вміння надати першу медичну допомогу в разі травмування;
- структуру і зміст управлінської діяльності в галузі фізичної культури;
- оперування нормативно-правовими знаннями в галузі фізичної культури;
- мати достатній рівень фізичної підготовленості й володіти навичками страхування;
- демонстрацію техніки виконання фізичних вправ;
- формування вмінь і навичок орієнтування на місцевості;
- формування у майбутніх фахівців вмінь виховувати у підростаючого покоління дбайливе ставлення до природи та духовних надбань українського народу;
- вироблення умінь застосовувати набуті знання, вміння і навички у професійній діяльності.

Керівництво практикою: кафедра спорту і спортивних ігор.

Згідно графіку навчального процесу навчальних планів практики мають таку тривалість і терміни проведення

Види практик	Семестр	Терміни проведення за графіком навчального процесу	Форма підсумкового контролю
Денна форма навчання			
Виробнича практика з організації спортивно-масової роботи	6	(2 тижні)	Диференційований залік
Заочна форма навчання			
Виробнича практика з організації спортивно-масової роботи	6	(2 тижні)	Диференційований залік

Критерії оцінювання

Практична діяльність здобувачів вищої освіти спеціальності 014 Фізична культура під час проходження виробничої практики з організації спортивно-масової роботи оцінюється наступним чином:

Результати рейтингової оцінки практики студента

Поточний і модульний контроль (100 балів)		Залік
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	100
50	50	

Поточна робота (Змістовий модуль 1 - 50 балів)

Максимальний бал оцінки поточної успішності студентів під час навчальної практики рівний 12.

Поточний контроль	Кількісний показник	Бали що нарах. за 12-бальною системою оцінювання
Змістовий модуль 1 (100балів)		
1. Розробити положення з виду спорту (на вибір здобувача вищої освіти) - підготувати документацію.		4 – 12
2. Розробити програму дня здоров'я.		4 – 12
3. Розробити календар спортивно-масових заходів.		4 – 12
4. Розробка фізкультурно-оздоровчого заходу.		4 – 12
5. Організація і проведення змагань з виду спорту.		4 – 12
6. Організація і проведення змагань «Веселі старт».		4 – 12

Поточна робота (Змістовий модуль 2 - 50 балів)

Максимальний бал оцінки поточної успішності студентів під час навчальної практики рівний 12.

		Бали що нарах. за
--	--	-------------------

Поточний контроль	Кількісний показник	12-бальною системою оцінювання
Змістовий модуль 1 (100балів)		
1. Організація змагань з техніки пішогохідного туризму: - розробити два маршрути з урахуванням умов місцевості; - скласти кошторис, харчовий раціон дводенного туристичного походу з ночівкою для п'ятнадцяти учасників; - підготувати документацію.		4 – 12 4 – 12 4 – 12
2. Техніка безпеки в туристичному поході. 3. Організація і проведення туристичних походів з учнівською та студентською молоддю. 4. Розподіл обов'язків учасників туристичної подорожі. 5. Розробка документації походу. Вибір району подорожі і розробка маршруту. 6. Складання кошторису походу. 7. Групове та індивідуальне спорядження для походів різної категорії складності 8. Організація харчування туристів у поході.		4 – 12 4 – 12 4 – 12 4 – 12 4 – 12 4 – 12 4 – 12
9. Організація і техніка бівачних робіт.		4 – 12
10. Рятувальні роботи: вузли і обов'язки, натягування переправи.		4 – 12
10. Перша долікарська допомога при проведенні практичних занять туризмом.		4 – 12
11. Організація і проведення змагань з техніки пішогохідного туризму. 13. Організація і проведення змагань зі спортивного орієнтування.		4 – 12 4 – 12

Критерії оцінювання результатів практики та визначення рівня сформованості компетентностей

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ECTS	Значення оцінки ECTS	Критерії оцінювання теоретичної підготовки	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою
					Диференційований залік
90-100	A	відмінно	Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує свої відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили	Високий (творчий)	відмінно

82-89	B	дуже добре	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре
75-81	C	добре	Студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовує її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження своїх думок		
67-74	D	задовільно	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовільно
60-66	E	достатньо	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні		
35-59	FX	задовільно, з можливістю повторного складання семестрового контролю	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно
1-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів		

**2.4 Загальна характеристика бази, цілей та завдань
й керівництва виробничої педагогічної практики в закладах
загальної середньої освіти**

База практики – заклади загальної середньої освіти м. Кам'янець-Подільського, України.

Метою проходження виробничої педагогічної практики в закладі загальної середньої освіти є здійснення якісної практичної підготовки студентів до самостійного і творчого виконання основних професійно-педагогічних функцій вчителів фізичної культури в освітньому процесі у 1-4 класах.

Завдання практики:

- формування професійних здібностей і психологічних якостей особистості майбутнього вчителя фізичної культури у відповідності з сучасними вимогами працівника педагогічної освіти;
- формування у студента інтересу до обраної професії;
- уміння поєднувати теоретичні знання з педагогіки, психології, теорії і методики фізичного виховання та методик викладання відповідних дисциплін з практичною діяльністю навчання і виховання учнів загальноосвітньої школи необхідного рівня рухових вмінь та навичок і рівня розвитку фізичних якостей;
- забезпечення практичного пізнання студентами закономірностей професійної діяльності та оволодіння способами їх організації;
- вміння вирішувати конкретні психолого-педагогічні та методичні завдання згідно з умовами педагогічного процесу;
- виховання у студентів потреби систематично оновлювати свої знання з основ фізичної реабілітації і фізичної культури з творчим застосуванням їх у процесі самостійної рухової діяльності та оволодіння первинними навичками професійної діяльності;
- закріплення, поглиблення і збагачення знань із гуманітарних та соціально-економічних, природничо-наукових та професійних навчальних дисциплін і їх застосування при розв'язанні конкретних педагогічних завдань;
- формування і розвиток у майбутніх вчителів фізичної культури педагогічних умінь і навичок та професійно значущих якостей особистості;
- виховання у студентів стійкої потреби в педагогічній самоосвіті;
- вироблення творчого, дослідницького підходу до педагогічної діяльності;
- розвиток у студентів вміння здійснювати самоконтроль, самоаналіз та об'єктивну самооцінку своєї педагогічної діяльності;
- виховання інтересу студентів у формуванні потреби у фізичному самовдосконаленні учнів;
- ознайомлення з сучасним станом навчально-виховної роботи в школі та з передовим педагогічним досвідом.

Керівництво практикою: кафедра теорії і методики фізичного виховання.

**Згідно графіку навчального процесу навчальних планів практики
мають таку тривалість і терміни проведення**

Види практик	Семестр	Терміни проведення за графіком навчального процесу	Форма підсумкового контролю
Денна форма навчання			
Виробнича педагогічна практика в закладах загальної середньої освіти	7	(6 тижнів)	Диференційований залік
Заочна форма навчання			
Виробнича педагогічна практика в закладах загальної середньої освіти	7	(6 тижнів)	Диференційований залік

**2.5 Загальна характеристика бази, цілей та завдань
й керівництва виробничої педагогічної практики в закладах
загальної середньої освіти**

База практики – заклади загальної середньої освіти м. Кам'янець-Подільського, України.

Метою проходження виробничої педагогічної практики в закладі загальної середньої освіти є удосконалення практичної підготовленості студентів до самостійного і творчого виконання основних професійно-педагогічних функцій вчителів фізичної культури в освітньому процесі базової школи (5-9 класи).

Завдання практики:

- формування професійних здібностей і психологічних якостей особистості вчителя фізичної культури у відповідності з сучасними вимогами до працівника педагогічної освіти;
- зміцнення інтересу в студента до обраної професії;
- формування навички вирішувати конкретні психолого-педагогічні та методичні завдання згідно з умовами педагогічного процесу з учнями старших класів;
- виховання у студентів потреби систематично оновлювати свої знання з фізичної культури з творчим застосуванням їх у процесі самостійної рухової діяльності та удосконалення навичок професійної діяльності з старшокласниками;

- удосконалення у практикантів-вчителів фізичної культури в старших класах педагогічних умінь і навичок та професійно значущих якостей особистості;

- виховання у студентів стійкої потреби в педагогічній самоосвіті та вироблення творчого, дослідницького підходу до педагогічної діяльності;

- розвиток у студентів вміння здійснювати самоконтроль, самоаналіз та об'єктивну самооцінку своєї педагогічної діяльності;

- виховання інтересу студентів у формуванні потреби у фізичному самовдосконаленні учнів;

- ознайомлення з сучасним станом навчально-виховної роботи в загальноосвітньому навчальному закладі та з передовим педагогічним досвідом.

Керівництво практикою: кафедра теорії і методики фізичного виховання.

Згідно графіку навчального процесу навчальних планів практики мають таку тривалість і терміни проведення

Види практик	Семестр	Терміни проведення за графіком навчального процесу	Форма підсумкового контролю
Денна форма навчання			
Виробнича педагогічна практика в закладах освіти	8	(10 тижнів)	Диференційований залік
Заочна форма навчання			
Виробнича педагогічна практика в закладах освіти	8	(10 тижнів)	Диференційований залік

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Підведення підсумків практики відбувається на останньому етапі практики. Звітна документація подається здобувачами вищої освіти на кафедру для

перевірки упродовж трьох днів після закінчення практики. Результати практики узагальнюються публічно на звітній конференції із захисту практики, що відбувається у присутності комісії, до складу якої входять керівники практики від закладу вищої освіти і, за можливості, від баз практики, викладачі кафедр.

Виробнича педагогічна практика в закладах загальної середньої освіти здобувачів вищої освіти завершується диференційованим заліком. Оцінка ставиться за виконання студентами усіх вимог програми практики та якість звітної документації на основі результатів захисту перед комісією. Вона є комплексною, її структурними компонентами є:

1. Фахова підготовка – 60 балів.
2. Підготовка з педагогіки – 20 балів.
3. Підготовка з психології – 20 балів.

Оцінка 90-100 балів “відмінно” ставиться студенту, який на високому рівні виконав в повному обсязі програму практики, проявив при цьому вміння (опираючись на теоретичні знання) правильно вирішувати мету та завдання уроку, проявив в роботі самостійність та творчий підхід, який своєчасно готував і подавав до перевірки документи практики.

Оцінка 82-89 75-81 балів “добре” ставиться студенту, який повністю виконав програму практики. Проявив вміння (опираючись на теоретичні знання) визначати завдання та організацію уроку, знаходити засоби їх вирішення. Він ініціативний, але при виконанні окремих розділів програми практики допустив незначні помилки.

Оцінка 67-74 , 60-66 балів “задовільно” ставиться студенту, який виконав в загальні програму практики, але не виявив глибоких знань, не в повній мірі оволодів вмінням їх використовувати, допускав помилки в проведенні окремих видів робіт практики.

Оцінка 35-59 балів “незадовільно” ставиться студенту, який не виконав основні завдання програми практики, не оволодів теоретичними знаннями, вміннями ставити і вирішувати конкретні завдання уроку та роботи вчителя фізичної культури, не навчився встановлювати педагогічний контакт з учнями, не своєчасно подав документи практики з значними зауваженнями.

Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень студентів

Рейтингова оцінка з кредитного модуля	Підсумкова оцінка за шкалою ECTS	Підсумкова оцінка за національною шкалою	
		екзаменаційна	залікова

90-100	A (відмінно)	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	добре	
75-81	C (добре)		
67-74	D (задовільно)	задовільно	
60-66	E (достатньо)		
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	незадовільно	не зараховано
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)		

3. БАЗИ ПРАКТИК

3.1 Навчальні та виробничі практики здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура) повинні проводитись на таких базах: загальноосвітні навчальні заклади, шкільні спортивні секції, кафедри факультету фізичної культури (при змішаній та дистанційних формах навчання) .

3.2 Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка (факультет фізичної культури) щорічно укладає угоди із базами практики про проходження практики студентами.

3.3 Базами практики можуть бути визначені навчальні заклади, що знаходяться у м. Кам'янець-Подільський та населених пунктах Хмельницької й інших областей України, незалежно від їх організаційно-правових форм власності, при умові їх належного кадрового, навчально-методичного та матеріально-технічного забезпечення.

3.4 Студенти факультету фізичної культури можуть самостійно обирати для себе базу практики і пропонувати її для використання лише при умові погодження всіх питань з керівництвом факультету й університету та керівництвом бази практики.

4. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

Навчальна психолого-педагогічна практика

Загальні компетентності:

ЗК 2 Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (соціальна компетентність).

ЗК 4 Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети (лідерська компетентність).

Спеціальні компетентності:

СК 6 Здатність володіти і практично реалізовувати психолого-педагогічні технології, методики, що під час реалізації різних форм фізичної культури в закладі загальної середньої освіти сприяють формуванню в дітей позитивної самооцінки, я-ідентичності, мотивації до фізичної активності, критичного мислення у пов'язаних із нею питаннях та вміння організовувати відповідну пізнавальну діяльність (психологічна компетентність).

СК 7 Здатність усвідомлювати особисті відчуття, почуття, емоції, керувати власними емоційними станами за допомогою засобів і методів фізичної культури, а також тактовно і конструктивно взаємодіяти з дітьми, іншими учасниками освітнього процесу у напрямі усвідомлення та поцінування кожного як особистості під час реалізації різних форм фізичної культури в закладі загальної середньої освіти (емоційно-етична компетентність).

СК 8 Здатність до рівноправної й особистісно орієнтованої взаємодії з дітьми під час реалізації різних форм фізичної культури в закладі загальної середньої освіти, у тому числі із залученням батьків на засадах партнерства для надання додаткової допомоги дітям і підтримки тих, хто має особливі освітні потреби (компетентність педагогічного партнерства).

СК 13 Здатність проектувати зміст уроків, позаурочних форм фізичної культури, виконуючи вимоги державного стандарту освіти та враховуючи освітні потреби і попередні результати розвитку та навчання дітей (проектувальна компетентність).

СК 16 Здатність впродовж життя визначати умови, ресурси професійного розвитку та взаємодії з іншими вчителями на засадах партнерства і підтримки (компетентність у професійній самоосвіті впродовж життя).

Навчальна ознайомлювальна педагогічна практика

Загальні компетентності:

ЗК 2 Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (соціальна компетентність).

ЗК 4 Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети (лідерська компетентність).

ЗК 5 Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості (підприємницька компетентність).

Спеціальні компетентності:

СК 2 Здатність моделювати зміст уроків, інших форм фізичної культури відповідно до обов'язкових результатів навчання дітей в закладі загальної середньої освіти, а також здійснювати моніторинг результатів, ураховуючи вікові, статеві й індивідуальні особливості дітей (предметно-методична компетентність).

СК 3 Здатність володіти та практично реалізовувати педагогічні, медико-біологічні, інформаційні технології, спрямовані на формування у дітей вміння застосовувати набуті знання, базові й нові види рухової діяльності, що передбачені змістом фізичної культури в закладі загальної середньої освіти (навчальна компетентність).

СК 5 Здатність орієнтуватись в інформаційному просторі у сфері фізичної культури і спорту, здійснювати пошук й критично оцінювати одержану інформацію, а також адекватно оперувати нею під час професійної діяльності (інформаційно-цифрова компетентність).

СК 6 Здатність володіти і практично реалізовувати психолого-педагогічні технології, методики, що під час реалізації різних форм фізичної культури в закладі загальної середньої освіти сприяють формуванню в дітей позитивної самооцінки, я-ідентичності, мотивації до фізичної активності, критичного мислення у пов'язаних із нею питаннях та вміння організовувати відповідну пізнавальну діяльність (психологічна компетентність).

СК 7 Здатність усвідомлювати особисті відчуття, почуття, емоції, керувати власними емоційними станами за допомогою засобів і методів фізичної культури, а також тактовно і конструктивно взаємодіяти з дітьми, іншими учасниками освітнього процесу у напрямі усвідомлення та поцінування кожного як особистості під час реалізації різних форм фізичної культури в закладі загальної середньої освіти (емоційно-етична компетентність).

СК 9 Здатність організовувати безпечне освітнє середовище з навчального предмету в закладі загальної середньої освіти, використовуючи у різних формах фізичної культури сучасні здоров'язбережувальні технології, що передбачають профілактично-просвітницьку роботу з учнями, іншими учасниками освітнього процесу щодо культури здорового і безпечного життя, санітарії і гігієни, а також надання (у випадку необхідності) їм домедичної

допомоги та збереження особистого здоров'я під час професійної діяльності (здоров'язбережувальна компетентність).

СК 10 Здатність створювати умови для функціонування інклюзивного освітнього середовища під час реалізації в закладі загальної середньої освіти різних форм фізичної культури, яке передбачає педагогічну підтримку дітей із особливими освітніми потребами шляхом забезпечення сприятливих умов для реалізації їх фізичної активності (інклюзивна компетентність).

СК 11 Здатність організувати кожну визначену форму фізичної культури дітей в закладі загальної середньої освіти (урочну, позаурочні малі й масові спортивно-оздоровчі), а також організувати діяльність дітей під час реалізації кожної такої форми та вести документацію, передбачену освітнім процесом із фізичної культури (організаційна компетентність).

СК 12 Здатність прогнозувати результати фізичної культури дітей в закладі загальної середньої освіти протягом певного року навчання, враховуючи їхні вихідні дані, індивідуальні особливості, а протягом навчального семестру й чверті з урахуванням поставлених завдань і можливостей дітей (прогностична компетентність).

СК 13 Здатність проектувати зміст уроків, позаурочних форм фізичної культури, виконуючи вимоги державного стандарту освіти та враховуючи освітні потреби і попередні результати розвитку та навчання дітей (проектувальна компетентність).

СК 14 Здатність оцінювати результати фізичної культури за напрямом, що стосується розвитку фізичних якостей, навчання рухових дій, оволодіння теоретико-методичними знаннями; аналізувати одержані оцінки й забезпечувати самооцінювання за такими напрямками: розвиток фізичних (рухових) якостей, навчання рухових дій, формування теоретико-методичних знань, умінь (оцінювально-аналітична компетентність).

СК16 Здатність впродовж життя визначати умови, ресурси професійного розвитку та взаємодії з іншими вчителями на засадах партнерства і підтримки (компетентність у професійній самоосвіті впродовж життя)

Виробнича практика з організації спортивно-масової роботи

Загальні компетентності:

ЗК 2 Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (соціальна компетентність).

ЗК 4 Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети (лідерська компетентність).

ЗК 5 Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості (підприємницька компетентність).

Спеціальні компетентності:

СК 2 Здатність моделювати зміст уроків, інших форм фізичної культури відповідно до обов'язкових результатів навчання дітей в закладі загальної середньої освіти, а також здійснювати моніторинг результатів, ураховуючи вікові, статеві й індивідуальні особливості дітей (предметно-методична компетентність).

СК 3 Здатність володіти та практично реалізовувати педагогічні, медико-біологічні, інформаційні технології, спрямовані на формування у дітей вміння застосовувати набуті знання, базові й нові види рухової діяльності, що передбачені змістом фізичної культури в закладі загальної середньої освіти (навчальна компетентність).

СК 4 Здатність володіти та практично реалізовувати педагогічні, медико-біологічні, інформаційні технології, спрямовані на розвиток фізичних (рухових), моральних, вольових якостей дітей під час реалізації різних форм фізичної культури в закладі загальної середньої освіти (розвивальна компетентність).

СК 5 Здатність орієнтуватись в інформаційному просторі у сфері фізичної культури і спорту, здійснювати пошук й критично оцінювати одержану інформацію, а також адекватно оперувати нею під час професійної діяльності (інформаційно-цифрова компетентність).

СК 6 Здатність володіти і практично реалізовувати психолого-педагогічні технології, методики, що під час реалізації різних форм фізичної культури в закладі загальної середньої освіти сприяють формуванню в дітей позитивної самооцінки, я-ідентичності, мотивації до фізичної активності, критичного мислення у пов'язаних із нею питаннях та вміння організовувати відповідну пізнавальну діяльність (психологічна компетентність).

СК 7 Здатність усвідомлювати особисті відчуття, почуття, емоції, керувати власними емоційними станами за допомогою засобів і методів фізичної культури, а також тактовно і конструктивно взаємодіяти з дітьми, іншими учасниками освітнього процесу у напрямі усвідомлення та поцінювання кожного як особистості під час реалізації різних форм фізичної культури в закладі загальної середньої освіти (емоційно-етична компетентність).

СК 8 Здатність до рівноправної й особистісно орієнтованої взаємодії з дітьми під час реалізації різних форм фізичної культури в закладі загальної середньої освіти, у тому числі із залученням батьків на засадах партнерства для надання додаткової допомоги дітям і підтримки тих, хто має особливі освітні потреби (компетентність педагогічного партнерства).

СК 9 Здатність організувати безпечне освітнє середовище з навчального предмету в закладі загальної середньої освіти, використовуючи у різних формах фізичної культури сучасні здоров'язбережувальні технології, що передбачають профілактично-просвітницьку роботу з учнями, іншими учасниками освітнього процесу щодо культури здорового і безпечного життя, санітарії і гігієни, а також надання (у випадку необхідності) їм домедичної допомоги та збереження особистого здоров'я під час професійної діяльності (здоров'язбережувальна компетентність).

СК 10 Здатність створювати умови для функціонування інклюзивного освітнього середовища під час реалізації в закладі загальної середньої освіти різних форм фізичної культури, яке передбачає педагогічну підтримку дітей із особливими освітніми потребами шляхом забезпечення сприятливих умов для реалізації їх фізичної активності (інклюзивна компетентність).

СК 11 Здатність організувати кожен визначену форму фізичної культури дітей в закладі загальної середньої освіти (урочну, позаурочні малі й масові спортивно-оздоровчі), а також організувати діяльність дітей під час реалізації кожної такої форми та вести документацію, передбачену освітнім процесом із фізичної культури (організаційна компетентність).

СК 12 Здатність прогнозувати результати фізичної культури дітей в закладі загальної середньої освіти протягом певного року навчання, враховуючи їхні вихідні дані, індивідуальні особливості, а протягом навчального семестру й чверті з урахуванням поставлених завдань і можливостей дітей (прогностична компетентність).

СК 13 Здатність проектувати зміст уроків, позаурочних форм фізичної культури, виконуючи вимоги державного стандарту освіти та враховуючи освітні потреби і попередні результати розвитку та навчання дітей (проектувальна компетентність).

СК 14 Здатність оцінювати результати фізичної культури за напрямом, що стосується розвитку фізичних якостей, навчання рухових дій, оволодіння теоретико-методичними знаннями; аналізувати одержані оцінки й забезпечувати самооцінювання за такими напрямками: розвиток фізичних (рухових) якостей, навчання рухових дій, формування теоретико-методичних знань, умінь (оцінювально-аналітична компетентність).

СК 16 Здатність впродовж життя визначати умови, ресурси професійного розвитку та взаємодії з іншими вчителями на засадах партнерства і підтримки (компетентність у професійній самоосвіті впродовж життя).

Виробнича педагогічна практика в закладах загальної середньої освіти

Загальні компетентності:

ЗК 4 Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети (лідерська компетентність).

ЗК 5 Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості (підприємницька компетентність).

Спеціальні компетентності:

СК 1 Здатність забезпечувати здобуття дітьми освіти з фізичної культури державною мовою, використовувати знання іноземної мови в освітній діяльності (мовно-комунікативна компетентність).

СК 2 Здатність моделювати зміст уроків, інших форм фізичної культури відповідно до обов'язкових результатів навчання дітей в закладі загальної середньої освіти, а також здійснювати моніторинг результатів, ураховуючи вікові, статеві й індивідуальні особливості дітей (предметно-методична компетентність).

СК 3 Здатність володіти та практично реалізовувати педагогічні, медико-біологічні, інформаційні технології, спрямовані на формування у дітей вміння застосовувати набуті знання, базові й нові види рухової діяльності, що передбачені змістом фізичної культури в закладі загальної середньої освіти (навчальна компетентність).

СК 4 Здатність володіти та практично реалізовувати педагогічні, медико-біологічні, інформаційні технології, спрямовані на розвиток фізичних (рухових), моральних, вольових якостей дітей під час реалізації різних форм фізичної культури в закладі загальної середньої освіти (розвивальна компетентність).

СК 5 Здатність орієнтуватись в інформаційному просторі у сфері фізичної культури і спорту, здійснювати пошук й критично оцінювати одержану інформацію, а також адекватно оперувати нею під час професійної діяльності (інформаційно-цифрова компетентність).

СК 6 Здатність володіти і практично реалізовувати психолого-педагогічні технології, методики, що під час реалізації різних форм фізичної культури в закладі загальної середньої освіти сприяють формуванню в дітей позитивної самооцінки, я-ідентичності, мотивації до фізичної активності, критичного мислення у пов'язаних із нею питаннях та вміння організувати відповідну пізнавальну діяльність (психологічна компетентність).

СК 7 Здатність усвідомлювати особисті відчуття, почуття, емоції, керувати власними емоційними станами за допомогою засобів і методів фізичної культури, а також тактовно і конструктивно взаємодіяти з дітьми, іншими учасниками освітнього процесу у напрямі усвідомлення та поцінування кожного як особистості під час реалізації різних форм фізичної культури в закладі загальної середньої освіти (емоційно-етична компетентність).

СК 8 Здатність до рівноправної й особистісно орієнтованої взаємодії з дітьми під час реалізації різних форм фізичної культури в закладі загальної середньої освіти, у тому числі із залученням батьків на засадах партнерства для надання додаткової допомоги дітям і підтримки тих, хто має особливі освітні потреби (компетентність педагогічного партнерства).

СК 9 Здатність організовувати безпечне освітнє середовище з навчального предмету в закладі загальної середньої освіти, використовуючи у різних формах фізичної культури сучасні здоров'язбережувальні технології, що передбачають профілактично-просвітницьку роботу з учнями, іншими учасниками освітнього процесу щодо культури здорового і безпечного життя, санітарії і гігієни, а також надання (у випадку необхідності) їм домедичної допомоги та збереження особистого здоров'я під час професійної діяльності (здоров'язбережувальна компетентність).

СК 10 Здатність створювати умови для функціонування інклюзивного освітнього середовища під час реалізації в закладі загальної середньої освіти різних форм фізичної культури, яке передбачає педагогічну підтримку дітей із особливими освітніми потребами шляхом забезпечення сприятливих умов для реалізації їх фізичної активності (інклюзивна компетентність).

СК 11 Здатність організовувати кожну визначену форму фізичної культури дітей в закладі загальної середньої освіти (урочну, позаурочні малі й масові спортивно-оздоровчі), а також організовувати діяльність дітей під час реалізації кожної такої форми та вести документацію, передбачену освітнім процесом із фізичної культури (організаційна компетентність).

СК 12 Здатність прогнозувати результати фізичної культури дітей в закладі загальної середньої освіти протягом певного року навчання, враховуючи їхні вихідні дані, індивідуальні особливості, а протягом навчального семестру й чверті з урахуванням поставлених завдань і можливостей дітей (прогностична компетентність).

СК 13 Здатність проєктувати зміст уроків, позаурочних форм фізичної культури, виконуючи вимоги державного стандарту освіти та враховуючи освітні потреби і попередні результати розвитку та навчання дітей (проєктувальна компетентність).

СК 14 Здатність оцінювати результати фізичної культури за напрямом, що стосується розвитку фізичних якостей, навчання рухових дій, оволодіння теоретико-методичними знаннями; аналізувати одержані оцінки й забезпечувати самооцінювання за такими напрямками: розвиток фізичних (рухових) якостей, навчання рухових дій, формування теоретико-методичних знань, умінь (оцінювально-аналітична компетентність).

СК 15 Здатність застосовувати методи наукового пізнання, інновації та сучасні дієві підходи до розв'язання проблем у професійній діяльності з фізичної культури в закладі загальної середньої освіти, виходячи із положень

документальних джерел, що стосуються академічної доброчесності (інноваційна компетентність).

СК 16 Здатність впродовж життя визначати умови, ресурси професійного розвитку та взаємодії з іншими вчителями на засадах партнерства і підтримки (компетентність у професійній самоосвіті впродовж життя).

5. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИК

Навчальна психолого-педагогічна практика

ПРН 3 Здійснює під час професійної діяльності усну та письмову комунікацію державною мовою, а також спроможний використати знання іноземної мови.

ПРН 4 Вміє застосовувати теоретичне моделювання при формуванні змісту уроків та інших форм фізичної культури дітей з урахуванням вікових особливостей, персональних здібностей, інтересів, потреб і мотивів.

ПРН 7 Вміє орієнтуватись в інформаційному просторі фізичної культури, здійснювати пошук і критичний аналіз одержаної інформації, а також адекватно оперувати нею під час професійної діяльності; добирати електронні освітні ресурси, оцінювати їх ефективність для досягнення освітніх цілей відповідно до умов навчання, вікових особливостей, рівня підготовленості й потреб дітей.

ПРН 9 Вміє тактовно і конструктивно взаємодіяти з дітьми, іншими учасниками освітнього процесу у напрямі усвідомлення та поцінювання кожного як особистості, на засадах усвідомлення особистих відчуттів, почуттів, емоцій, а також керувати власними емоційними станами за допомогою засобів і методів фізичної культури.

ПРН 14 Знає вимоги до оформлення документації, основні закономірності побудови документів для забезпечення освітнього процесу та вміє практично застосувати такі знання.

ПРН 15 Вміє враховувати вихідні дані й індивідуальні особливості дітей при прогнозуванні результатів фізичної культури на кожний рік навчання, а поставлені завдання і можливості дітей при прогнозуванні результатів на певний навчальний семестр і чверть.

ПРН 16 Проектує зміст уроків фізичної культури для учнів початкової, основної школи та позаурочних форм із урахуванням вимог державного

стандарту освіти, освітніх потреб і попередніх результатів розвитку та навчання дітей.

Навчальна ознайомлювальна педагогічна практика

ПРН 3 Здійснює під час професійної діяльності усну та письмову комунікацію державною мовою, а також спроможний використати знання іноземної мови.

ПРН 4 Вміє застосовувати теоретичне моделювання при формуванні змісту уроків та інших форм фізичної культури дітей з урахуванням вікових особливостей, персональних здібностей, інтересів, потреб і мотивів.

ПРН 5 Володіє та практично реалізує педагогічні, медико-біологічні, інформаційні технології для навчання дітей застосовувати набуті знання при реалізації базових і нових видів рухової діяльності, що передбачені змістом фізичної культури в закладі загальної середньої освіти.

ПРН 7 Вміє орієнтуватись в інформаційному просторі фізичної культури, здійснювати пошук і критичний аналіз одержаної інформації, а також адекватно оперувати нею під час професійної діяльності; добирати електронні освітні ресурси, оцінювати їх ефективність для досягнення освітніх цілей відповідно до умов навчання, вікових особливостей, рівня підготовленості й потреб дітей.

ПРН 8 Спроможний визначати завищену (занижену) самооцінку дітей для її подальшої корекції, створювати умови для формування позитивної мотивації під час визначених форм фізичної культури; застосовувати завдання, засоби, методи і навчальний матеріал, що забезпечують розвиток пізнавальної діяльності дітей щодо фізичної культури; використовувати технології розвитку в дітей критичного мислення та формування навичок рефлексії у питаннях із фізичної культури для розуміння себе, своїх цінностей, потреб, можливостей.

ПРН 9 Вміє тактовно і конструктивно взаємодіяти з дітьми, іншими учасниками освітнього процесу у напрямі усвідомлення та поцінювання кожного як особистості, на засадах усвідомлення особистих відчуттів, почуттів, емоцій, а також керувати власними емоційними станами за допомогою засобів і методів фізичної культури.

ПРН 11 Вміє організувати освітнє середовище для занять фізичною культурою, враховуючи правила безпеки життєдіяльності, протиепідемічні, санітарні норми і правила, а також проводити профілактичні заходи зі збереження й зміцнення здоров'я дітей та надавати (у випадку необхідності)

домедичну допомогу дітям, іншим учасникам освітнього процесу в закладі загальної середньої освіти.

ПРН 12 Вміє створювати умови для функціонування інклюзивного освітнього середовища під час реалізації в закладі загальної середньої освіти різних форм фізичної культури, передусім забезпеченням сприятливих умов для реалізації фізичної активності дітей із особливими освітніми потребами.

ПРН 13 Вміє використовувати набуті знання і рекомендації, інновації фахівців щодо організації різних форм фізичної культури та діяльності дітей під час їх реалізації в закладі загальної середньої освіти.

ПРН 14 Знає вимоги до оформлення документації, основні закономірності побудови документів для забезпечення освітнього процесу та вміє практично застосувати такі знання.

ПРН 16 Проектує зміст уроків фізичної культури для учнів початкової, основної школи та позаурочних форм із урахуванням вимог державного стандарту освіти, освітніх потреб і попередніх результатів розвитку та навчання дітей.

ПРН 17 Використовує сучасну аналітику та психолого-педагогічні умови оцінювання результатів дітей та забезпечення самооцінювання ними, що стосуються розвитку фізичних якостей, навчання рухових дій, формування теоретико-методичних знань.

ПРН 18 Застосовує у професійній діяльності методи наукового пізнання, збирає інформацію, інтерпретує її та робить висновки щодо дієвості освітніх інновацій у фізичній культурі, умов упровадження й інтегрування останніх у власну практику, а при висвітленні результатів власної пошукової діяльності виконує положення документальних джерел, що стосуються академічної доброчесності.

ПРН 19 Здійснює особистий професійний розвиток, ураховуючи індивідуальні професійні потреби, чинні вимоги та моніторинг результатів, а також взаємодіє з іншими вчителями закладу загальної середньої освіти як рівноправний партнер.

Виробнича практика з організації спортивно-масової роботи

ПРН 4 Вміє застосовувати теоретичне моделювання при формуванні змісту уроків та інших форм фізичної культури дітей з урахуванням вікових особливостей, персональних здібностей, інтересів, потреб і мотивів.

ПРН 5 Володіє та практично реалізує педагогічні, медико-біологічні, інформаційні технології для навчання дітей застосовувати набуті знання при реалізації базових і нових видів рухової діяльності, що передбачені змістом фізичної культури в закладі загальної середньої освіти.

ПРН 6 Володіє та практично реалізує педагогічні, медико-біологічні, інформаційні технології для формування освіченості дітей у здійсненні розвитку фізичних (рухових), моральних, вольових якостей за допомогою засобів і методів фізичної культури.

ПРН 8 Спроможний визначати завищену (занижену) самооцінку дітей для її подальшої корекції, створювати умови для формування позитивної мотивації під час визначених форм фізичної культури; застосовувати завдання, засоби, методи і навчальний матеріал, що забезпечують розвиток пізнавальної діяльності дітей щодо фізичної культури; використовувати технології розвитку в дітей критичного мислення та формування навичок рефлексії у питаннях із фізичної культури для розуміння себе, своїх цінностей, потреб, можливостей.

ПРН 9 Вміє тактовно і конструктивно взаємодіяти з дітьми, іншими учасниками освітнього процесу у напрямі усвідомлення та поцінювання кожного як особистості, на засадах усвідомлення особистих відчуттів, почуттів, емоцій, а також керувати власними емоційними станами за допомогою засобів і методів фізичної культури.

ПРН 10 Застосовує механізми суб'єкт-суб'єктного підходу в практичній діяльності, вміння координувати і стимулювати навчально-пізнавальну діяльність дітей, підтримання їх прагнень до розкриття індивідуальних здібностей, можливостей і саморозвитку, в тому числі із залученням батьків на засадах партнерства для надання додаткової допомоги дітям та підтримки тих, хто має особливі освітні потреби.

ПРН 11 Вміє організовувати освітнє середовище для занять фізичною культурою, враховуючи правила безпеки життєдіяльності, протиепідемічні, санітарні норми і правила, а також проводити профілактичні заходи зі збереження й зміцнення здоров'я дітей та надавати (у випадку необхідності) домедичну допомогу дітям, іншим учасникам освітнього процесу в закладі загальної середньої освіти.

ПРН 12 Вміє створювати умови для функціонування інклюзивного освітнього середовища під час реалізації в закладі загальної середньої освіти різних форм фізичної культури, передусім забезпеченням сприятливих умов для реалізації фізичної активності дітей із особливими освітніми потребами.

ПРН 13 Вміє використовувати набуті знання і рекомендації, інновації фахівців щодо організації різних форм фізичної культури та діяльності дітей під час їх реалізації в закладі загальної середньої освіти.

ПРН 16 Проектує зміст уроків фізичної культури для учнів початкової, основної школи та позаурочних форм із урахуванням вимог державного стандарту освіти, освітніх потреб і попередніх результатів розвитку та навчання дітей.

ПРН 17 Використовує сучасну аналітику та психолого-педагогічні умови оцінювання результатів дітей та забезпечення самооцінювання ними, що стосуються розвитку фізичних якостей, навчання рухових дій, формування теоретико-методичних знань

ПРН 19 Здійснює особистий професійний розвиток, ураховуючи індивідуальні професійні потреби, чинні вимоги та моніторинг результатів, а також взаємодіє з іншими вчителями закладу загальної середньої освіти як рівноправний партнер.

Виробнича педагогічна практика в закладах загальної середньої освіти

ПРН 3 Здійснює під час професійної діяльності усну та письмову комунікацію державною мовою, а також спроможний використати знання іноземної мови.

ПРН 4 Вміє застосовувати теоретичне моделювання при формуванні змісту уроків та інших форм фізичної культури дітей з урахуванням вікових особливостей, персональних здібностей, інтересів, потреб і мотивів.

ПРН 5 Володіє та практично реалізує педагогічні, медико-біологічні, інформаційні технології для навчання дітей застосовувати набуті знання при реалізації базових і нових видів рухової діяльності, що передбачені змістом фізичної культури в закладі загальної середньої освіти.

ПРН 7 Вміє орієнтуватись в інформаційному просторі фізичної культури, здійснювати пошук і критичний аналіз одержаної інформації, а також адекватно оперувати нею під час професійної діяльності; добирати електронні освітні ресурси, оцінювати їх ефективність для досягнення освітніх цілей відповідно до умов навчання, вікових особливостей, рівня підготовленості й потреб дітей.

ПРН 8 Спроможний визначати завищену (занижену) самооцінку дітей для її подальшої корекції, створювати умови для формування позитивної мотивації під час визначених форм фізичної культури; застосовувати завдання, засоби, методи і навчальний матеріал, що забезпечують розвиток пізнавальної

діяльності дітей щодо фізичної культури; використовувати технології розвитку в дітей критичного мислення та формування навичок рефлексії у питаннях із фізичної культури для розуміння себе, своїх цінностей, потреб, можливостей.

ПРН 9 Вміє тактовно і конструктивно взаємодіяти з дітьми, іншими учасниками освітнього процесу у напрямі усвідомлення та поцінювання кожного як особистості, на засадах усвідомлення особистих відчуттів, почуттів, емоцій, а також керувати власними емоційними станами за допомогою засобів і методів фізичної культури.

ПРН 10 Застосовує механізми суб'єкт-суб'єктного підходу в практичній діяльності, вміння координувати і стимулювати навчально-пізнавальну діяльність дітей, підтримання їх прагнень до розкриття індивідуальних здібностей, можливостей і саморозвитку, в тому числі із залученням батьків на засадах партнерства для надання додаткової допомоги дітям та підтримки тих, хто має особливі освітні потреби.

ПРН 11 Вміє організовувати освітнє середовище для занять фізичною культурою, враховуючи правила безпеки життєдіяльності, протиепідемічні, санітарні норми і правила, а також проводити профілактичні заходи зі збереження й зміцнення здоров'я дітей та надавати (у випадку необхідності) домедичну допомогу дітям, іншим учасникам освітнього процесу в закладі загальної середньої освіти.

ПРН 12 Вміє створювати умови для функціонування інклюзивного освітнього середовища під час реалізації в закладі загальної середньої освіти різних форм фізичної культури, передусім забезпеченням сприятливих умов для реалізації фізичної активності дітей із особливими освітніми потребами.

ПРН 13 Вміє використовувати набуті знання і рекомендації, інновації фахівців щодо організації різних форм фізичної культури та діяльності дітей під час їх реалізації в закладі загальної середньої освіти.

ПРН 14 Знає вимоги до оформлення документації, основні закономірності побудови документів для забезпечення освітнього процесу та вміє практично застосувати такі знання.

ПРН 15 Вміє враховувати вихідні дані й індивідуальні особливості дітей при прогнозуванні результатів фізичної культури на кожний рік навчання, а поставлені завдання і можливості дітей при прогнозуванні результатів на певний навчальний семестр і чверть.

ПРН 16 Проектує зміст уроків фізичної культури для учнів початкової, основної школи та позаурочних форм із урахуванням вимог державного стандарту освіти, освітніх потреб і попередніх результатів розвитку та навчання дітей.

ПРН 17 Використовує сучасну аналітику та психолого-педагогічні умови оцінювання результатів дітей та забезпечення самооцінювання ними, що стосуються розвитку фізичних якостей, навчання рухових дій, формування теоретико-методичних знань

ПРН 18 Застосовує у професійній діяльності методи наукового пізнання, збирає інформацію, інтерпретує її та робить висновки щодо дієвості освітніх інновацій у фізичній культурі, умов упровадження й інтегрування останніх у власну практику, а при висвітленні результатів власної пошукової діяльності виконує положення документальних джерел, що стосуються академічної доброчесності.

ПРН 19 Здійснює особистий професійний розвиток, ураховуючи індивідуальні професійні потреби, чинні вимоги та моніторинг результатів, а також взаємодіє з іншими вчителями закладу загальної середньої освіти як рівноправний партнер.

Виробнича педагогічна практика в закладах загальної середньої освіти

ПРН 3 Здійснює під час професійної діяльності усну та письмову комунікацію державною мовою, а також спроможний використати знання іноземної мови.

ПРН 4 Вміє застосовувати теоретичне моделювання при формуванні змісту уроків та інших форм фізичної культури дітей з урахуванням вікових особливостей, персональних здібностей, інтересів, потреб і мотивів.

ПРН 5 Володіє та практично реалізує педагогічні, медико-біологічні, інформаційні технології для навчання дітей застосовувати набуті знання при реалізації базових і нових видів рухової діяльності, що передбачені змістом фізичної культури в закладі загальної середньої освіти.

ПРН 7 Вміє орієнтуватись в інформаційному просторі фізичної культури, здійснювати пошук і критичний аналіз одержаної інформації, а також адекватно оперувати нею під час професійної діяльності; добирати електронні освітні ресурси, оцінювати їх ефективність для досягнення освітніх цілей відповідно до умов навчання, вікових особливостей, рівня підготовленості й потреб дітей.

ПРН 8 Спроможний визначати завищену (занижену) самооцінку дітей для її подальшої корекції, створювати умови для формування позитивної мотивації під час визначених форм фізичної культури; застосовувати завдання, засоби, методи і навчальний матеріал, що забезпечують розвиток пізнавальної діяльності дітей щодо фізичної культури; використовувати технології розвитку в дітей критичного мислення та формування навичок рефлексії у питаннях із фізичної культури для розуміння себе, своїх цінностей, потреб, можливостей.

ПРН 9 Вміє тактовно і конструктивно взаємодіяти з дітьми, іншими учасниками освітнього процесу у напрямі усвідомлення та поцінювання кожного як особистості, на засадах усвідомлення особистих відчуттів, почуттів, емоцій, а також керувати власними емоційними станами за допомогою засобів і методів фізичної культури.

ПРН 10 Застосовує механізми суб'єкт-суб'єктного підходу в практичній діяльності, вміння координувати і стимулювати навчально-пізнавальну діяльність дітей, підтримання їх прагнень до розкриття індивідуальних здібностей, можливостей і саморозвитку, в тому числі із залученням батьків на засадах партнерства для надання додаткової допомоги дітям та підтримки тих, хто має особливі освітні потреби.

ПРН 11 Вміє організовувати освітнє середовище для занять фізичною культурою, враховуючи правила безпеки життєдіяльності, протиепідемічні, санітарні норми і правила, а також проводити профілактичні заходи зі збереження й зміцнення здоров'я дітей та надавати (у випадку необхідності) домедичну допомогу дітям, іншим учасникам освітнього процесу в закладі загальної середньої освіти.

ПРН 12 Вміє створювати умови для функціонування інклюзивного освітнього середовища під час реалізації в закладі загальної середньої освіти різних форм фізичної культури, передусім забезпеченням сприятливих умов для реалізації фізичної активності дітей із особливими освітніми потребами.

ПРН 13 Вміє використовувати набуті знання і рекомендації, інновації фахівців щодо організації різних форм фізичної культури та діяльності дітей під час їх реалізації в закладі загальної середньої освіти.

ПРН 14 Знає вимоги до оформлення документації, основні закономірності побудови документів для забезпечення освітнього процесу та вміє практично застосувати такі знання.

ПРН 15 Вміє враховувати вихідні дані й індивідуальні особливості дітей при прогнозуванні результатів фізичної культури на кожний рік навчання, а

поставлені завдання і можливості дітей при прогнозуванні результатів на певний навчальний семестр і чверть.

ПРН 16 Проєктує зміст уроків фізичної культури для учнів початкової, основної школи та позаурочних форм із урахуванням вимог державного стандарту освіти, освітніх потреб і попередніх результатів розвитку та навчання дітей.

ПРН 17 Використовує сучасну аналітику та психолого-педагогічні умови оцінювання результатів дітей та забезпечення самооцінювання ними, що стосуються розвитку фізичних якостей, навчання рухових дій, формування теоретико-методичних знань

ПРН 18 Застосовує у професійній діяльності методи наукового пізнання, збирає інформацію, інтерпретує її та робить висновки щодо дієвості освітніх інновацій у фізичній культурі, умов упровадження й інтегрування останніх у власну практику, а при висвітленні результатів власної пошукової діяльності виконує положення документальних джерел, що стосуються академічної доброчесності.

ПРН 19 Здійснює особистий професійний розвиток, ураховуючи індивідуальні професійні потреби, чинні вимоги та моніторинг результатів, а також взаємодіє з іншими вчителями закладу загальної середньої освіти як рівноправний партнер.

Рекомендовані навчально-методичні джерела для здобувачів вищої освіти-практикантів:

1. Арєф'єв В.Г., Єдинак Г.А. Фізична культура в школі (молодому спеціалісту) : навчальний посібник для студ.навч. закл. 2-е вид. перероб. і доп. Кам'янець-Подільський : Абетка-НОВА, 2001. 384 с.
2. Гозак С.В., Станкевич Т.В.Метод комплексної гігієнічної оцінки уроку фізичної культури у загальноосвітніх навчальних закладах. МОЗ України. Український центр наукової медичної інформації та патентно-ліцензійної роботи. № 17- 2011
3. Дуткевич Т.В., Конькова Т.І., Римар Л.М., Федорчук Е.І.Навчально-педагогічна практика студентів: програма і методичні рекомендації, К.-П. 2008.
4. Закон України. Про освіту. Відомості Верховної Ради України. 2017 р., стаття 380

5. Закон України. Про фізичну культуру та спорт. Відомості Верховної Ради України . 1994 р., № 14, стаття 80.
6. Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/54258/
7. Концепція Нової української школи. <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>
8. Навчальні програми з фізичної культури http://www.mon.gov.ua/ua/activity/education/56/692/educational_programs/
9. Наказ Міністерства освіти і науки України, 2009 № 518/674. Про забезпечення медико-педагогічного контролю за фізичним вихованням учнів у загальноосвітніх навчальних закладах. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0772-09#Text>
10. Наказ Міністерства освіти і науки України, 2010. № 521. Про затвердження Правил безпеки під час проведення занять з фізичної культури і спорту в загальноосвітніх навчальних закладах. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0651-10#Text>
11. Наказ МОН України № 486 від 21.07.2003 р. «Про систему організації фізкультурно-оздоровчої та спортивної роботи дошкільних, загальноосвітніх, професійно-технічних та позашкільних навчальних закладів». Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/z0903-03>
12. Наказом МОЗ України, МОН України N 518/674. Інструкція о распределении учащихся на группы для занятий на уроках физической культуры. Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE16789.html
13. Нова Українська школа - <https://nus.org.ua>
14. Нова Українська школа. Концептуальні засади - <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
15. Постанова Кабінету Міністрів України. Стратегія розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 року. 2020. №1089. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-2020-п>
16. Рекомендації Європейського Парламенту та Ради Європи щодо формування ключових компетентностей освіти впродовж життя https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_975#Text
17. Рекомендації щодо стратегічного розвитку фізичного виховання та спортивної підготовки серед учнівської молоді на період до 2025 року <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0194729-21#Text1>.

- 18.Солопчук М.С., Бесарабчук Г.В. Виробнича (педагогічна) практика студентів факультету фізичної культури на базі загальноосвітніх навчальних закладів (в умовах кредитно-модульної системи навчання) К.-П.: Аксіома, 2010. 120 с.
- 19.Солопчук М.С., Бесарабчук Г.В., Солопчук Д.М., Заїкін А.В. Методики фізичного виховання різних груп населення: навчально-методичний посібник : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2012. 480 с.
20. Солопчук М.С., Боднар А.О., Бесарабчук Г.В., Солопчук Д.М. Теорія фізичного виховання: опорні таблиці : навчально-методичний посібник Кам'янець-Подільський:Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2013. 148 с.
- 22.Courséra — технологічна компанія, що працює в галузі освіти <https://coursera.org>
- 23.Prometheus — український громадський проєкт масових відкритих онлайн-курсів, <https://prometheus.org.ua>
24. Панчук Н. П., Потапчук С. М., Поліщук С. В. Виробнича педагогічна практика в закладах загальної середньої освіти: для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура) освітньо-професійної програми Середня освіта (Фізична культура): навчально-методичний посібник [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець- Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2024. 98 с.